

Bernhardus de Preydenbach

Itinerarium Hierosolymitanum in terram sanctam,
anno 1483. susceptum.

inchoatum 1486.

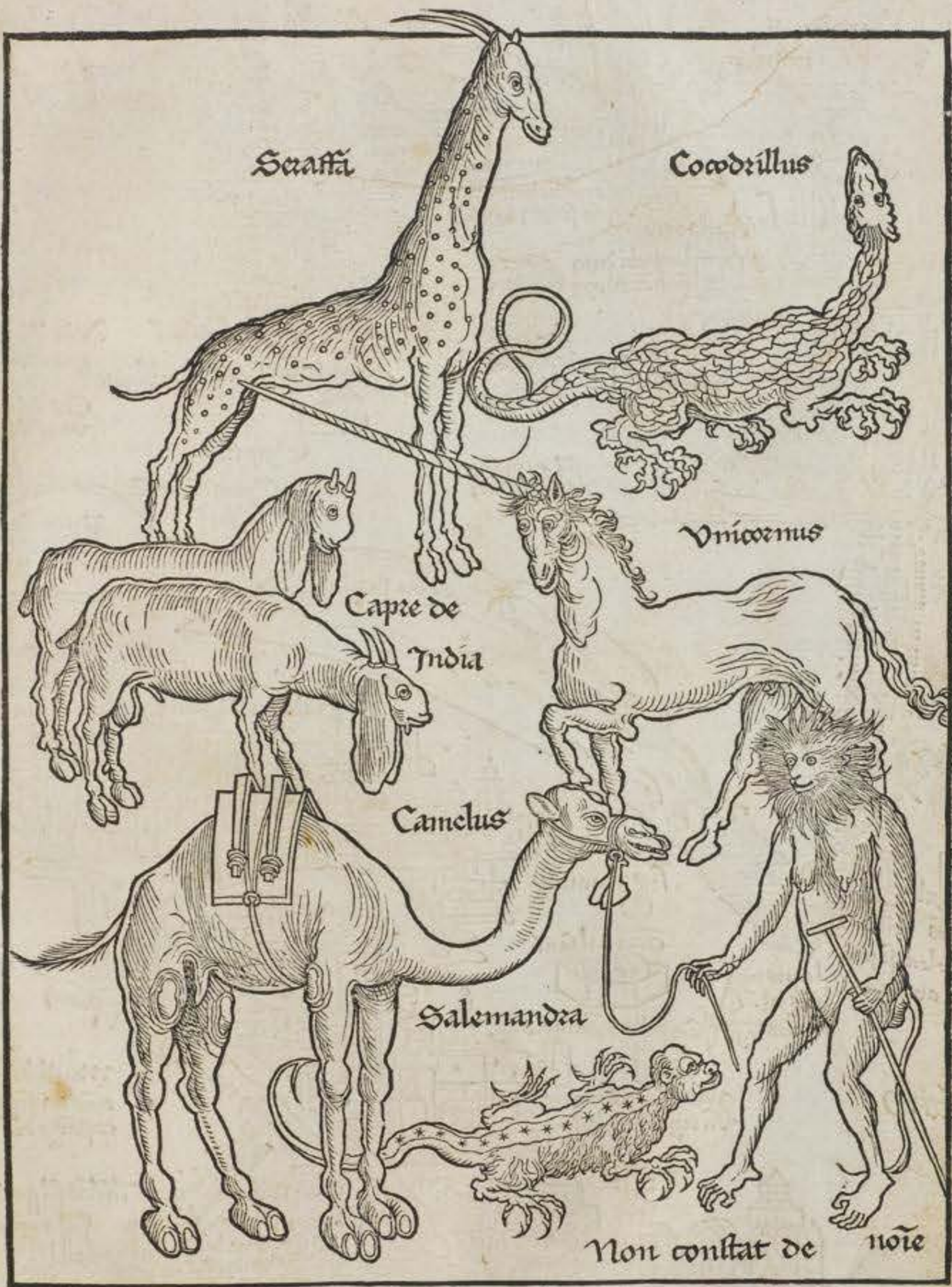
editio prima et valde rara. B.

St 56
Reuerendissimo in xpo patri et dño dño
Bertholdo sancte Maguntin. sedis Archi
episcopo Sacri Romani Imperij per
germaniã Archicancellario ac principi
electori dño suo gratiosissimo Bernhar
dus de Breydenbach dicte ecclesie Mas
guntinen. decanus simul et camerarius
obedientiam pro mptam et deuotã.

Reuerendissime in xpo pater et dñe. dñe
mi gratiose. Q' tue pter morẽ meũ vřita
tum scribere Reuerendissime paternitas
ti audentius solito psumpsi. et rem haud tue dignã grauitati exhibere
temptau. id cause est q' tua michi sepe numero experta probataq; fruor
gratia bonitate et hũanitate. qua pter supraq; ceteros cumulatus in
psentiarũ vtẽs. Reuerendissime pater id obnixius primũ omnĩ pcor
quatenus nõ certe moleste aut indigne. qd̄ ip̄e encẽni loco tue dixi res
uerendissime offerendũ paternitati. feras. sinasq; pene tecũ iocari. tam
etsi id alienũ prořsus a tua maturiori cõditiõne certo sciam. ferã et ego
si nõ satis grauter pro meo officio a te vel alio quopiã spectato viro.
agere. fuero iudicatus. Temptatio si me apprehendit hũana et imperti
nens curiositas. ignoscet pro tua clemẽtia. haudq; succensebis. Ceterũ
multipharia humanoř studia ingenioř neq; nouoř cõdendoř exister
re finẽ libroř (si tamen id nouũ dici possit qd̄ alia q̄prius veste indu
tũ et nouo dũtaxat fũco siue colore suplitum supq; videtur opertũ. eaz
dem rei substantia manente sub alio et alio aduenticio modo essendi)
qui nõ videat sub oculis hac psertim tẽpestate. qua nouitatũ opido in
creuerũt adinventiones. et vnusquisq; in suo sensu habundat. inueniri
posse arbitror neminẽ. quãdoquidẽ eousq; ventũ sit iam pridẽ vt iuxta
vulgatũ puerbiũ stiliũ dũtaxat mutauisse sit fecisse librũ. Taceam
oportet de gramaticis. rethoricis. dyaleticis. musicis. geometricis. astro
nomicis. et philosophis. Diuus dudũ Jeronimus testatur quoniã qd̄
medicoř est medici tractãt fabrilia fabri. ita et de alijs parẽ in modũ.
Sola scripturarũ ars est ipso eodẽ asserente et dietim docente experien
tia. quã sibi passim vendicant oẽs. quo fit q' scribimus indocti doctiq;
poemata passim. hanc garrũla anũs. hanc deliriũs senex. hanc sophista
verbosus. hanc vniuersi psumunt. lacerãt. doctiq; anteq; discant. At
ego vt meã falcem in alienã mittã me ssem absit procul. earũ haud di
ues p̄ciosarũ mertũ. opũq; maiorũ egenus et pauper. psumpserim mi
nime aurea vel argentea vasa in donaria dñi offerre. sed que michi sũt
fictilia atq; cõmunibus apta vsibus. et si pudet. piget tamen minime ex
hibere. magna magnis relinquens. qui aciori et excellentiori pditi in
genio. in optimarũ studijs disciplinarũ a puero et teneris (vt aiunt)
vnguiculis eum suũ omne cõtriuere vel diuinarũ instituti doctrinis

Hec animalia sunt veraciter depicta sicut vidimus in terra sancta

von ...
 Taf. 23.

¶ Omnibus igitur locis superius assignatis per nos visitatis atque
plustratis. plures ex nostris cōperegrinis ad recessum se paras
uerūt. pauci vero id est. xvij. dūtayat ex omni illa multitudi
ne quorū deus tetigerat corda. nobiscū manere decreuerūt ad virginem
gloriosam et inclatā martirē **Katherinā** nobiscū pariter profecturi.

¶ Adueniente ergo iam die. xxj. mensis **Julij**. que erat solennitas sancte
marie magdalene. sole ad occasum vergente. alij in **Nama** vsq; redies
rūt et inde **Japha** vbi quisq; in suā se recepit galkam. Quorū post recess
sum triginta quatuor diebus nos **Ierosolimis** mansimus. quo exples
to tpe omnibus necessarijs paratis. datisq; vie ductoribus. iter illud gra
ue et laboriosum. aggressi fuimus versus montē sanctū **Synai**. Verū
inter manendū **Ierosolimis** crebro et pluries sacra visitauimus loca
singula queq; diligentius pspicientes perq; scrutantes. Nam et bina
adhuc vice in sanctū templum dñici sepulcri prece et p̄cio fuimus ad
missi. ita q; quinquies ipm intrauimus. Sic et ad domū **Pylati** datis
muneribus clam et occulte bis puenimus. et diligenter loca illa vidi
mus vbi xp̄us fuit flagellatus. coronatus. et cruci adiudicatus. Estq;
ibi plenaria remissio omnium peccatorū.

¶ Sic et alia pleraq; loca sancta illo tempore plustrauimus a confratri
bus nostris inuisa. Nam pre nimio estu qui tūc erat ire p̄ deserta loca
versus **Synay** nō poteramus. et ob id morā traximus in **Ierusalem**
longiorem. Imminente autē festo sancte **Anne** qd̄ sub die. xxvj. **Julij**
currebat. industria et patrocinio cuiusdam pagani. occulte in domum
sancte **Anne** ingredi fuimus pmissi. vbi quondam pulchra fuit ecclesia
eius in honore fabricata. quā pagani hodie pro suo habent vsu. et musch
eam ex illa fecerūt. nec permittūtur peregrini illam introire nisi forte
valde occulte. Ex illa ecclesia venimus in ambitū ei contigūū. et inde
in criptas quasdam descendimus subterraneas et tenebrosas. quas ac
censis candelis ingressi venimus ad locū vbi beata **Anna** diem clausit
extremū. Deinde in locū vbi ipsa gloriosam virginē peperit mariā. vbi
et plenaria est remissio omnium peccatorū.

¶ Ibi de lapidibus particulas quasdam assumpsimus eo q; pregnantis
būs mulieribus consolationi et medele fore dicantur.

¶ Eodem die in probaticā piscinam que prope dictam est ecclesiam veni
mus. vbi xp̄us infirmos plures curauit. de qua et in euāgelio **Johan
nis**. v. habetur. q; angelus dñi statuto tempore descendebat in eā et mo
uebatur aqua et sanabatur vnus languentiū et expectantiū illic aque
motū qui primus in eam descendi sset. Et est ibi indulgentia septennis
cum totidem carenis.

¶ Illis etiā diebus in alia pleraq; loca preximis que sunt propinqua
Ierusalem et in circuitu eius. de quibus iam nūc latius disseretur.

¶ Sequitur cōpendiosa terre sancte descriptio. et singulorū locorum
quorum habet nomina sequens pictura.

Cum vero ciuitatis Ierosolime fundamenta in montibus sanctis teste dauid collocata dicatur. nō incongruū duxi de montibus israhel presertim q̄ crebro de eis fiat mētio in sacra scriptura paulo amplius disserere. Et primū quidem in genere. deinde in specie de aliquibus.

De montibus Israhel in genere

Montes israhel dicuntur montes generaliter totius terre promissionis siue fuerint ultra iordanē siue citra. sepe etiam iununtur pro terra decem tribuū que fuit montuosa. p̄cipue in tribu Dan et Efraym. Nam et decem tribus nomen israhel sibi vendicauerūt sub Ieroboam filio Naboth qui fuit de efraym. et regnauit primo in Samaria sup̄ decem tribus. vt habetur terciū Regū. xij

Hij montes multū erant pascuales. vberes. fructuosi. et frugiferi. oliuis et alijs arboribus fructiferis consiti. erant etiā medicinales herbis et speciebus aromaticis pleni vt dicit Isidorus libro. xiiij. capitulo. iij. Nam et tota terra illa quondā variaruū opum diues erat. frugibus fertilis. aquis illustris. optima balsamis. adeo q̄ ob gratiam alimētorum iudei hanc terrā melle et lacte fluentem iudicabant. In eis enim montibus propter pascuarū habundantiam. innumerabiliū ouium et pecorum greges et armenta pascebantur. Apes etiā innumerabiles in eisdem mellificantes herbarū et florum suauitate dulcissima nutriebantur. Fructus et fruges propter aeris temperiem et rosis habundantiam citissime ad maturitatem in illis montibus ducebantur. Aurū argentum et cetera metallorum genera in illis montibus fodiebantur.

Deniq̄ fontes et flumina de venis montiuū superius progrediebantur. Loca munitissima in illis montibus edificabantur. Fere siluestres sicut tigrides et leones in illis nemorosis montibus cōuersabantur. Verum quēadmodum reliqua terra illa propter peccata inhabitantiū et frequentes eius vastationes vltis admodū effecta est et pene sterilis atq̄ infructuosa. Ita et montana illa longe a pristina perierūt vbertate et fecunditate. Quia tamē frequens de eis fit memoria sacra in pagina aliquid vel breuiter de eis dicere haud ab re erit.

Sequitur nunc de montibus Israhel in specie